

Verná podniku Zdroj 1958 – 2000

Môj život začal nezvyklo, až výnimočne. Narodila som sa v čase vojny, a to na neobvyklom mieste, v bani, počas bombardovania Handlovej. Matka sa išla schovať „do úkrytu“ a tam ju „chytili“ pôrodné bolesti. Nuž, som tu, a možno aj preto som bola v živote silná, „odkojená baňou“. Po skončení základnej školy v roku 1958 som ako 14 ročná (hneď v júni) nastúpila do svojho prvého zamestnania v podniku Zdroj na „funkciu“ umývačky riadu v „mliečnom bare“ v Handlovej na námestí. Azda kvôli veku som spočiatku nebola v skutočnosti prijatá do zamestnania, ale som pracovala bez zmluvy a možno len na „čestné slovo“. Nemala som ani to najnutnejšie – pracovný plášť, obutie, ani priestor (skrinku) na uloženie osobných vecí. Do práce som nastupovala zavčas rána o 4,30 h spolu s „mojou“ vedúcou Margitou Zacharovou. Prečo „mojou“? Zdalo sa mi, že si ma obľúbila. Po mesiaci ma „vystrojila“ károvanými šatami, o mesiac nato bielymi sandálkami a o ďalší mesiac som od nej dostala náramkové hodinky. Všetko mi to kúpila za svoje peniaze, čo som sa dozvedela až neskôr. Riady som umývala len asi dva týždne, potom ma vedúca preradila za predavačku.

Najprv som predávala zmrzlinu do kornútkov. Práca sa mi zdala vcelku zaujímavá a robila som ju celé leto. Zmrzlinu som aj sama vyrábala, takže som vedela, čo predávam. Tu som sa oboznámila pre mňa s neznámym ovocím – banánom. Ani som nevedela, ako sa to je, keď mi ho vedúca kúpila, tak som musela počkať až do chvíle, kým ho ona sama začala jesť a potom som ošúpanie po nej opakovala.

Do zamestnania som bola definitívne prijatá 8. decembra 1958. Spomínam si, že na to musel zasadať závodný výbor ROH (Revolučného odborového hnutia) a ten musel súhlasiť s mojím prijatím. Vedúca sa za mňa musela „zaručiť“. Mám dobrú pamäť (ešte zatiaľ), preto viem, že predsedom ROH vtedy bol Július Krechňák. Riaditeľom Zdroja bol Elemír Halmo, kádrové viedla Marta Ďurčová, vedúcou PaM-u (práce a miezd) bola Ľudmila Gunišová, okresným inšpektorom Antalec. „Kádrovčíčka“ sa stala mojou druhou patrónkou, za čo som jej dodnes vďačná. Asi som jej „padla do oka“.

Súčasťou prevádzky bola aj tzv. pridružená výrobná, kde som sa naučila robiť pudinky, vtáčie mlieko, obložené chlebíčky, šaláty, či majonézy.

V bare sa podávali aj raňajky – kakao, teplé mlieko, smotana, maslové pečivo (natieralo sa) a ostatné produkty z výroby. Ak si dobre pamätám, tak cena mlieka 0,3 l bola 0,70 Kčs, pečiva (pletenka) 0,30 Kčs, kakao 0,3 l jednu korunu, lúpačky, briožky po 45 halierov. Predávali sme však mlieko aj na voľno do kanvičiek prinesených zákazníkmi. Mlieko nám dovážali z Bánoviec nad Bebravou vo veľkých 25 l kanvách, to však pre také „dieťa“, ako som bola vtedy, bola ťažká robota. Ale muselo sa.

V tomto období som si našla priateľa, ktorý sa mi neskôr stal manželom. Bol príslušníkom VB (verejnej bezpečnosti, dnes je to policajt) a chodieval k nám na raňajky. Ako som už spomínala pamäť, aj to si pamätám, že si dával mlieko a pletenku, spolu za jednu korunu. Keď som mala sedemnásť rokov, mali sme svadbu. Vydávať som sa však ešte nechcela, ale trvala na tom moja mama, lebo nás doma bolo sedem detí. Musela som sa rozhodnúť – Buď sa zoberiete alebo s ním skončíš! No nestačilo len naše rozhodnutie, muselo to prejsť súdom, kvôli veku, a musela mi to podpísať aj mama.

V januári 1962 sme sa presťahovali do Prievidze, kde manžel dostal miesto aj byt, nuž a moja kariéra teda pokračovala v Prievidzi. Spomínaný inšpektor Antalec ma doviedol na Staré sídlisko do predajne potravín (v dome č. 76), kde v tom čase bol vedúcim Augustín Pipiška. Ten však nemal voľné miesto, preto ma zobral vedúci susediaceho mäsiarstva Ladislav Solárik. Tu som sa dostala do pultovej časti. V tomto čase som si urobila aj výučný list na predavačku mäsa a mäsových výrobkov. Pri záverečných skúškach som musela vykostiť hovädziu štvrtku zadnú a aj bravčové pliecko. Z výrobkov mi rozkrojili viacero salám a musela som určiť ich zloženie.

Kvôli „kádrovčičke“, ale nielen kvôli nej, som musela pokračovať v odbornosti, preto som si najskôr urobila kurz aranžérky, neskôr pokladníčky, a nakoniec kurz na vedúcu predajne. Vtedy boli predavačky zaradované do troch kategórií, nuž, a absolvovala som ich všetky. V predajni bol výborný kolektív, spomeniem kolegyne, ktoré zaiste poznajú mnohí obyvatelia Starého sídliska – vysekávačku Anku Mokrú, v tom čase Francovú, Marienku Šinkovú, Mariku Hodasovú, Zuzku Keblúškovú, Irenku Lenerovú. Vedúci od nás vyžadoval poriadok a slušnosť k zákazníkom, takže sme si zvykli každého privítať pozdravom a oslovením – Dobrý deň, pekne Vás vítame u nás.

Ráno sme nastupovali o šiestej a do otvorenia predajne muselo všetko „spievať“. Ponúkané mäso a výrobky museli byť vždy pekne navešané na hákoch. Vtedy sme ešte nemali pokladňu, všetko sme museli písať na lístočky a pri pokladni rýchlo spočítat'. Otvorené sme mali aj v nedeľu, lebo

v tom čase ešte neboli chladničky v každej domácnosti, preto sa nemohlo kupovať do zásoby. Tu som pracovala asi päť rokov.

Ako 23 ročná som nastúpila do menšej predajne „Potravín č. 006, Staré sídlisko“ za vedúcu. Tam som bola vari jeden rok, potom som nastúpila do novootvoreného baru na poschodí v starom meste na námestí, tam, kde je teraz banka ČSOB. Vtedy sme to nazývali, že je to „Denný bar u Vymazala“. Bol takpovediac pýchou Prievidze a hlavne Zdroja. V tom čase už bol riaditeľom Karol Gordík. Predával sa tu rôzny exkluzívnejší tovar, no najväčší sortiment bol v zákuskoch a šalátoch, ale bol tu aj alko a nealko pult. Často k nám chodili mamičky s deťmi, ale aj mládež. Vtedajší riaditeľ si „potrpel“ na peknom spoločnom oblečení. Tu som pracovala, asi štyri roky, až do odchodu na materskú dovolenku.

Po materskej som v roku 1973 nastúpila do „Cukrárne“ na Starom sídlisku v bloku 76 (na druhej strane Pošty), kde sa prerobila a zväčšila celá predajňa. Predával sa celý cukrárenský sortiment výrobkov, včítane predaja „strojovej“ zmrzliny na automate Capriciano. Zákusky sa vyrábali vo vlastnej pridruženej výrobe, preto bola vždy dodržaná ich čerstvosť. O zákazníkov sme nemali núdzu, radi k nám chodievali. Už vtedy bola postavená záhradná terasa, čo zákazníkom veľmi vyhovovalo.

V roku 1980 sa otvárala nová predajňa lahôdok na Gorkého ulici (vtedy nazývanom sídlisku Sever) a keďže sme sa aj my (rodina) presťahovali do nového domu v tejto lokalite, ponuku za vedúcu som prijala. Tu sme tiež mali celý sortiment výrobkov tejto kategórie. A aj tu sa po čase otvoril „Denný bar“ so širokou ponukou hlavne pre nových, mladých obyvateľov sídliska. A tak, ako všade, ani tu nesmela chýbať úcta k zákazníkom. Kolektív znova bol vynikajúci. Až prišiel rok 1984, keď som bola nútená zmeniť zamestnanie z dôvodu pracovného času. Stala som sa totiž starou mamou a dcéra, ktorá ešte študovala, potrebovala pomoc pri opatere vnuka. Musela som sa rozhodnúť a nastúpila som do centrálnej (okresnej) podnikovej výroby lahôdok. Odtiaľ v tom čase odchádzala do dôchodku Margita Konušová a to mi prišlo vhod, lebo moja pracovná doba bola vcelku výhodná, pracovalo sa od 5,00 do 13,30 h, no soboty a nedele boli voľné. Pracovalo nás tam 25 žien zaradených do teplej a studenej kuchyne. A kolektív? Znova výborný, rozumeli sme si. Nepamätám sa na žiadne väčšie problémy. Nuž a odtiaľto som aj ja odišla do dôchodku a tak sa skončila moja kariéra. Už na ňu len nostalgicky spomíname pri pravidelne organizovaných stretnutiach s bývalými kolegynami.

Valéria Torišková (1944)